

E07244-TB7.81

Werking Gasmarkt

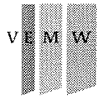
Jacques van de Worp
verslag WWG 2007

Taakgroep Brandstoffen, 30 oktober 2007

Deelnemers

- Bart Bartelds (Corus)
- Fred Govaert (Air Products)
- Hans Grünfeld (VEMW)
- Renato Hoogeveen (General Electric)
- Dirk-Jan Meuzelaar (USG)
- Yvonne Neef / J. Guldenmundt (Eneco)
- Peter Remco Vellinga (Akzo Nobel)
- Theo de Waal (Essent)
- Jacques van de Worp (VEMW, secretaris)

Kennisdragers

- Vraagontwikkeling: Frank Choufoer (DSM)
- Risico- & portfoliomanagement: Dirk-Jan Meuzelaar (USG)
- Prijsvorming (USA): Ken Notary (AP)
- Sourcing – Joost Haenen (EBN)
- Transport – Ton den Bieman (Essent)
- Opslag en flexibiliteit – Rene vd Vegt, E. Heijnsbroek (Taqa)
- Marktplaats – Egbert-Jan Schutte-Hiemstra (APX)

Sourcing

- EBN beheerder gasgebouw
- EBN participeert in E&P (40%)
- Gasterra uitvoerder KV-beleid; Gasterra volumerisico, producenten prijsrisico
- Transportcapaciteit probleem verkoop 3den
- H-gascrisis: Gasterra regie kwijt en ongewild markt dienst bewezen!
- Gasterra bodemprijs olie, piekprijs TTF
- Onvol.markt: probleem afnemer en producent
- Winter 2010 probleem, daarna verkopersmarkt

LNG

- Wereldmarkt ja, wereldprijs nee
- Arbitrage met LNG: EU en USA gasprijzen gaan convergeren
- LNG vereist gas marktprijs die hoog genoeg is om concurrerend te kunnen zijn
- Beperkende factor: productie (liquefaction)
- LNG is kans en bedreiging Staat
- USA +90% LT, EU 70% LT
- NL 2 LNG-terminals verwacht

Flexibiliteit

- Dominante partij: Gasterra
- Opslag-initiatieven derden (onbalans, peak)
- Opslag: voor kussengas financiering is overheid nodig
- Baseload supply neemt toe – idem flexvraag
- Risico's: markt, transport, regulering
- Taqa-business case P15/P18

Transport

- 'Koperen plaat': alle gas via TTF, exitrechten bij afnemers = ontkoppeld e/e en trans/comm
- Onbalans: transparantie, markt ipv boetes
- Dominantie Gasterra vereist regelgeving
- Transport- en opslagcapaciteit oversizen
- Capaciteitsplanning vgl. met E en W
- Tot dan LT-boeken (5 jaar) verstandig

Vraagontwikkeling

- NL: van productie ---> import pijp en LNG
- Investeringskosten productie enorm, explorabiliseren per m3 goedkoop: 3 ct
- Knelpunt transit (BBL) versus KV-beleid en investeringen in infrastructuur. Oplossing: Gasrotonde. Buzz-risico

Prijsvorming

- USA investeringsprikkels groter dan in EU
 - Connection fees laag – 3 à 4 aansluitingen
 - Grote concurrentie upstream
 - Opslag echter kritische factor
 - Bedreigingen zijn economisch, niet s.o.s.
 - Contracten maand, dag; jaar minder liquide
- Olie-index:
 - manipulatie: prijsverschil CDS - GVS 4 ct/m³ (25%)
 - blijft bestaan naast spotprijs
 - Prijsmanagement op basis financiële instrumenten

Marktplaats

- Facilitator tussen vraag en aanbod
- Beurs voor sourcing, balancing of speculatie
- Leden beurs: energiebedrijven, banken, nauwelijks eindgebruikers
- Reden: liquiditeit, prijsreferentie, papierwerk
- Geen market maker. Gasterra wil niet
- TTF churn factor 3,5 - 5
- APX: day ahead, H-gas
- Belemmering: transport. Opl: train ticket

Afnemer

- Risico's toegenomen (markt-, afnemers-)
- Risicomanagement
- Strategie: markt verslaan of niet?
- Werkelijke prijs is een perceptie
- Leverancier kan risico's markt beter managen
- Benchmark: full supply contract
- Inkoop-advies: mandaat van het bedrijfsmanagement
- Inkoop-advies: schrijf eerst een businessplan